

Tilburg University

Review of the book God schrijft geschiedenis

Sarot, M.

Published in:

Soteria: Kwartaalschrift voor Evangelische Theologische Bezinning

Publication date:

2004

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Sarot, M. (2004). Review of the book God schrijft geschiedenis: Disputaties over de Eeuwige, B. Loonstra, 2003, 9023913639. *Soteria: Kwartaalschrift voor Evangelische Theologische Bezinning*, 21(1), 53-54.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Preprint

God schrijft geschiedenis. Disputaties over de eeuwige. Bert Loonstra, Boekencentrum Zoetermeer 2003, 240 pp., €22.

Hoeveel engelen kunnen er dansen op de punt van een naald? Dit is het type vragen dat volgens een moeilijk uitroeibaar vooroordeel de denkers uit de scholastiek bezighield. Ik schrijf 'vooroordeel,' omdat de zojuist genoemde vraag in de scholastiek überhaupt niet besproken is. En ook, omdat het in de scholastiek niet ging om de bespreking van louter speculatieve, voor het geloofsleven irrelevante vragen. De scholastieke methode was in de hoge en late middeleeuwen dé wetenschappelijke methode bij uitstek. En, zoals Richard Müller in de Verenigde Staten en Willem J. van Asselt ten onzent hebben laten zien, is het een methode die ook na de Reformatie door Voetius en anderen nog eeuwen met vrucht gebruikt is. In dit boek probeert de bekende christelijke gereformeerde theoloog Bert Loonstra – geheel tegen de tijdsgeest in – de scholastieke methode voor onze tijd nieuw leven in te blazen. Hij schrijft een Godsleer in de vorm van een serie scholastieke disputaties. Een disputatie is een soort openbaar academisch debat, waarin tegenovergestelde opvattingen aan de hand van argumenten verdedigd worden, en de magister aan het eind bepaalt welke van de verdedigde opvattingen de beste papieren heeft. Wat maakt deze methode zo aantrekkelijk? Wie een boek van Kuitert of Schillebeeckx leest, wordt geconfronteerd met een duidelijke visie, en met argumenten voor die visie. Welke alternatieve opvattingen door anderen verdedigd worden, wordt niet altijd duidelijk, en al helemaal niet, welke argumenten die alternatieve opvattingen ondersteunen. Dat is het aardige van de disputatie-methode: de schrijver kiest pas positie *nadat* hij ook de argumenten voor een alternatieve positie heeft weergegeven. De lezer leert dus niet alleen de argumenten voor de opvatting van de schrijver kennen, maar ook de argumenten voor de opvattingen van anderen. Wie Loonstra leest, leert ook de opvattingen van zijn tegenstanders kennen. En kan dus 'narekenen' of hij het met Loonstra eens is.

Dat de scholastieke methode niet hoeft te leiden tot saaie of irrelevante theologie, wordt de lezer al snel duidelijk. Loonstra begint bij de vraag of wij God kunnen kennen, en nadat hij die positief heeft beantwoord, komt hij op de eigenschappen van God: goedheid, alomtegenwoordigheid, Geest-zijn, Persoon-zijn, eeuwigheid, onveranderlijkheid, lijdensvatbaarheid, onafhankelijkheid, alwetendheid en voorzienigheid. Vervolgens komen aan de orde: Jezus, de Drieëenheid, hoe de mens heil ontvangt, de laatste dingen. Met deze onderwerpen samenhangende problemen, zoals het probleem van het kwaad, worden niet uit de weg gegaan. Scholastiek heeft de reputatie 'onbijbels' te zijn. Die reputatie is onterecht: zoals Pim Valkenberg enkele jaren geleden liet zien, staat de Schrift ook bij Thomas van Aquino centraal. Bij Loonstra is dit heel duidelijk: steeds weer is het het Schriftgetuigenis dat de doorslag geeft, en het is opvallend hoeveel recent exegetisch onderzoek hij verwerkt heeft. Inhoudelijk blijft Loonstra dicht bij de klassiek gereformeerde orthodoxie. Hij brengt echter wel enkele belangrijke nuanceringsaan, bijvoorbeeld in zijn beklemtoning van Gods lijdensvatbaarheid en gevoel, en van een receptief aspect in God. In samenhang hiermee kiest hij nadrukkelijk voor een niet-deterministische opvatting van de geschiedenis. Dat neemt niet weg dat God ook de Heer van de geschiedenis is, als auteur én hoofdpersoon: God schrijft geschiedenis.

Hoewel ik zelf op enkele punten andere wegen zou gaan dan Loonstra, heb ik dit boek ervaren als een verademing. Het is een buitengewoon instructieve inleiding in de Godsleer, die weinig voorkennis vraagt maar wel zorgvuldig gelezen moet worden. De lezer wordt echt uitgedaagd tot zelf nadenken. Loonstra's gebruik van de disputatiemethode heeft mij niet helemaal overtuigd. In onze tijd sluit die methode niet meer aan bij een bestaande onderwijspraktijk, en komt zij enigszins gekunsteld over. Het is ook mogelijk om in een meer doorlopend betoog argumentatief te theologiseren, en verschillende posities fair te belichten. Dit neemt niet weg dat dit een belangrijk boek is, van één van de meest aansprekende Nederlandse theologen van dit moment.

Marcel Sarot (docent wijsgerige theologie UU)